

Határozatok Tára

ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. október 15.¹

C-431/14. P. sz. ügy

**Görög Köztársaság
kontra**

Bizottság

„Fellebbezés — Állami támogatások — A görög mezőgazdasági biztosító szervezet (ELGA) által a 2008. és a 2009. évben folyósított kártalanítási támogatások — A támogatásokat a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánító, és azok visszatéríttetését elrendelő határozat — Az állami támogatás fogalma — A belső piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető állami támogatások — Az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének b) pontja — Ideiglenes közösségi keretrendszer a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez a pénzügyi és gazdasági válságban”

1. A Görög Köztársaság a fellebbezésével a Törvényszék Görögország kontra Bizottság ítéletének (a továbbiakban: megtámadott ítélet)² a hatályon kívül helyezését kéri, mely ítélettel a Törvényszék elutasította a görög mezőgazdasági biztosító szervezet (ELGA) által a 2008. és a 2009. évben folyósított kártalanítási támogatásokról szóló, 2011. december 7-i 2012/157/EU bizottsági határozat (a továbbiakban: vitatott határozat)³ megsemmisítése iránti keresetet.

Jogi háttér

EUMSZ

2. Az EUSZ 107. cikk (1) bekezdése előírja, hogy ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

3. Az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének b) pontja értelmében a belső piaccal összeegyeztethetőnek tekinthető többek között a valamely tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére nyújtott támogatás.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — T-52/12, EU:T:2014:677.

3 — HL 2012. L 78., 21. o.

Ideiglenes közösségi keretrendszer a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez a pénzügyi és gazdasági válságban

4. Az Európai Bizottság 2009. január 22-én közleményt tett közzé, melynek tárgya a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságban a finanszírozási lehetőségek elérésének támogatására irányuló állami támogatási intézkedésekhez bevezetett ideiglenes közösségi keretrendszer (a továbbiakban: IKK).⁴ A Bizottság e közleményben többek között megállapította azt, hogy a jelenlegi globális válság idején a pénzügyi rendszernek nyújtott sürgősségi támogatáson túlmenő, kivételes szakpolitikai fellépésekre van szükség.⁵ E válság súlyossága és a tagállamok egész gazdaságára gyakorolt hatása alapján a Bizottság úgy ítélte meg, hogy e nehézségek orvoslásához indokolt az állami támogatások bizonyos kategóriáinak korlátozott idejű alkalmazása, és ezeket az azóta az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének b) pontjává vált rendelkezés alapján a közös piaccal összeegyeztethetőnek lehet nyilvánítani.

5. A Bizottság – bejelentve, hogy ideiglenesen és bizonyos feltételek mellett engedélyezi az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó támogatások nyújtását – megállapította, hogy ez az engedély nem vonatkozik az elsődleges mezőgazdasági termékeket előállító vállalkozások javára szóló támogatások rendszerére.⁶

6. Az IKK 7. pontjában a Bizottság többek között a következőket állapította meg:

„A Bizottság ezt a közleményt 2008. december 17-től alkalmazza; a közlemény tartalmáról e napon született elvi megállapodás, tekintettel a pénzügyi és gazdasági helyzetre, amely azonnali cselekvést igényelt. A közlemény létét a banki válsághoz kapcsolódó, jelenlegi kivételes és átmeneti finanszírozási problémák indokolják; a közlemény 2010. december 31-től nem alkalmazható. A tagállamokkal való tanácskozás után a Bizottság e határnap előtt – fontos versenypolitikai vagy gazdasági megfontolásokra hivatkozva – felülvizsgálhatja a közleményt. [...]

[...]

A jogszerűtlen állami támogatás értékelésénél alkalmazható szabályok megállapításáról szóló bizottsági közleménnyel⁷ összhangban, a Bizottság a következőket alkalmazza a be nem jelentett állami támogatás esetén:

a) amennyiben a támogatást 2008. december 17. után ítélték oda, ezt a közleményt;

[...]”

7. A Bizottság az IKK-t egy 2009. október 31-én közzétett közleményben⁸ módosította. E közlemény 1. pontja értelmében:

„[...]

Az összeegyeztethető, korlátozott összegű támogatás odaítélésének [az IKK] 4.2. pont[ja] szerinti lehetősége nem alkalmazandó a mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával foglalkozó vállalkozásokra. A mezőgazdasági termelők kölcsönhöz jutása azonban a pénzügyi válság következtében fokozott nehézségekbe ütközik.

4 – HL C 16., 1. o.

5 – Az IKK 4.1 pontjának harmadik bekezdése.

6 – Az IKK 4.2.2. pontja harmadik bekezdésének h) pontja.

7 – HL 2002. C 119., 22. o.

8 – HL C 261., 2. o.

[...] [H]elyénvaló külön a mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával foglalkozó vállalkozásokra vonatkozó, a Szerződéssel összeegyeztethető, korlátozott összegű támogatást bevezetni.”

8. Az IKK 4.2.2 pontja harmadik bekezdésének h) pontja az e közleménnyel módosított változatában a következőképpen rendelkezik:

„A Bizottság [az EUMSZ 107. cikk] (3) bekezdésének b) pontja alapján a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinti az ilyen állami támogatást, ha a következő kritériumok mindegyike teljesül:

[...]

h) a támogatási rendszer ebben a formában alkalmazandó a mezőgazdasági termékek feldolgozásával és forgalmazásával foglalkozó vállalkozásokra [...], kivéve akkor, ha a támogatásnak előfeltétele, hogy azt részben vagy egészében az elsődleges termelőknek továbbadják. Ha a támogatást mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával foglalkozó vállalkozásoknak ítélik oda [...], a készpénzes támogatás (illetőleg a bruttó támogatástartalom) nem haladhatja meg a 15 000 [eurót] vállalkozásonként [...].”

9. Az IKK ezen módosítása 2009. október 28-án lépett hatályba.

A görög jog

10. Az 1790/1988. sz. törvény létrehozta a „görög mezőgazdasági biztosító szervezet” (ELGA) elnevezésű közhasznú szervezetet. A teljes egészében az állam tulajdonában lévő magánjogi jogi személynek minősülő ELGA célja többek között a mezőgazdasági üzemek növényi és állati termelésében, valamint növényi és állati állományában természeti kockázatok folytán bekövetkező károkat fedező biztosítás nyújtása.

11. Az 1790/1988. sz. törvény 3a. cikkének a jogvitára alkalmazandó változata szerint az ELGA-nál kötött biztosítás kötelező jellegű, és az olyan természeti kockázatokra terjed ki, mint az árvízvár és az aszály. Az 5a. cikk ennek keretében előírja, hogy az ezen biztosítási rendszer kedvezményében részesülő mezőgazdasági termelők az ELGA részére biztosítási különjárulékot kötelesek fizetni. Az állami költségvetésbe kerülő ezen járulék mértéke eltér, attól függően, hogy a biztosítás állati vagy növényi terméket fedez.

A jogvita előzményei és a vitatott határozat

12. A gazdasági és pénzügyi minisztérium és a vidékfejlesztési és élelmezési minisztérium 2009. január 30-án elfogadta a mezőgazdasági termelés tekintetében bekövetkezett károk miatt való kivételes kártalanításról szóló 262037. sz. tárcaközi rendeletet (a továbbiakban: tárcaközi rendelet). A tárcaközi rendelet előírta, hogy az ELGA 425 millió euró összegben kivételes kártalanítást folyósít, mivel a 2008-as gazdasági évben egyes növények termelése kedvezőtlen időjárási viszonyok következtében visszaesett. A kártalanítás alkalmazása miatt felmerülő költségeket, melyek az ELGA költségvetését terhelik, egy olyan kölcsön útján finanszírozták, amelyet e szervezet bankoktól vett fel, állami kezességvállalással.

13. A Görög Köztársaság a Bizottság tájékoztatáskérésére válaszképpen 2009. március 20-án megküldött levelében tájékoztatta ezen intézményt, hogy az ELGA ezenfelül a mezőgazdasági termelőknek a biztosítással fedezett károk után 2008-ban 386 986 648 euró összegben folyósított kártalanítást. Ez az összeg részben a termelők által megfizetett biztosítási járulékból, részben pedig a 444 millió euró összegben az ELGA által, az állam kezességvállalásával felvett banki kölcsön révén befolyt bevételből származott.

14. A Bizottság a 2010. január 27-i határozatában⁹ megindította az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdésében előírt hivatalos vizsgálati eljárást a C 3/10. számú (korábban NN 39/09), az ELGA által 2008 és 2009 során folyósított kártalanítási kifizetésekre vonatkozó ügyben.

15. A Bizottság 2011. december 7-én elfogadta a vitatott határozatot, amely többek között a következőképpen rendelkezik:

„1. cikk

(1) A [z ELGA] által a 2008. és a 2009. évben a mezőgazdasági termelők részére folyósított kártalanítási támogatások állami támogatásnak minősülnek.

(2) A kötelező biztosítási különrendszer keretében 2008-ban odaítélt kártalanítási támogatások azon támogatások tekintetében összeegyeztethetők a belső piaccal, amelyeket az ELGA a termelőknek 349 493 652,03 [euró] összegben, a növényi termelésükben keletkezett károk ellentételezésére ítélt oda, amelyek 91 500 [euró] összegben a növényi termelésben a medve által okozott kár ellentételezésére szolgáltak, továbbá amelyek az említett támogatások keretében hozott korrekciós intézkedésekhez kapcsolódtak. A kötelező biztosítási különrendszer keretében 2008-ban, ezen összegeken túlmenően folyósított kártalanítási támogatások nem egyeztethetők össze a belső piaccal.

(3) A [tárcaközi rendelet] alapján 2009-ben odaítélt, 27 614 905 [euró] összegű kártalanítási támogatások összeegyeztethetők a belső piaccal.

A termelőknek 2009. október 28. előtt 387 404 547 [euró] összegben odaítélt kártalanítási támogatások nem egyeztethetők össze a belső piaccal. Ez a következtetés nem érinti azokat a támogatásokat, amelyek odaítélésük időpontjában megfeleltek az [EUMSZ 107. cikknek és az EUMSZ 108. cikknek a mezőgazdasági termelőágazatban nyújtott csekély összegű (*de minimis*) támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2007. december 20-i] 1535/2007/EK rendeletben [HL L 337., 35. o.] előírt valamennyi feltételnek.

2. cikk

(1) A [Görög Köztársaság] minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy az 1. cikkben említett, már jogellenesen rendelkezésre bocsátott támogatásokat visszafizettesse a kedvezményezetteikkel.

[...]”

A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

16. A Törvényszék Hivatalához 2012. február 8-án benyújtott keresetlevelével a Görög Köztársaság keresetet indított a vitatott határozat megsemmisítése iránt. A Törvényszék Hivatalához ugyanezen a napon benyújtott külön beadványával a Görög Köztársaság az EUMSZ 278. cikk és az EUMSZ 279. cikk alapján ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújtott be a vitatott határozat

9 – HL C 72., 12. o.

végrehajtásának felfüggesztése végett. A Törvényszék elnöke a Görögország kontra Bizottság végzésben¹⁰ elrendelte a vitatott határozat végrehajtásának felfüggesztését annyiban, amennyiben e határozat kötelezi a Görög Köztársaságot az 1. cikkében említett összegeknek a kedvezményezettekkel való visszafizetésére.

17. A Görög Köztársaság a vitatott határozat megsemmisítése iránti keresetének az alátámasztása érdekében hét jogalapot terjesztett elő. A Törvényszék a megtámadott ítéletben a keresetet teljes egészében elutasította.

A Bíróság előtti eljárás, a fellebbezési jogalapok és a felek kérelmei

18. A Görög Köztársaság a fellebbezésével, melyet a Bíróság Hivatalához 2014. szeptember 19-én benyújtott kérelemben terjesztett elő, azt kéri a Bíróságtól, hogy helyezze hatályon kívül a megtámadott határozatot, semmisítse meg a vitatott határozatot, és a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

19. A Görög Köztársaság e kérelmének alátámasztása érdekében három jogalapot terjeszt elő. Az első, amelyet lényegében az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének a megsértésére, az indokolás hiányára és a bizonyítékok elferdítésére alapít, két részre oszlik. Az első rész keretében a Görög Köztársaság azt kifogásolja a Törvényszékkel szemben, hogy a 2008-ban és 2009-ben kártalanítási támogatásban részesülő mezőgazdasági termelők által az említett években kifizetett kötelező járulékokat állami forrásnak minősítette. A második rész keretében a Görög Köztársaság azt rója fel a Törvényszéknek, hogy nem állapította meg, hogy az e járulékoknak megfelelő összegeket le kell vonni a visszatérítendő támogatásokból, mivel ezen összegek a kérdéses mezőgazdasági termelők számára nem keletkeztettek olyan gazdasági előnyt, amely torzíthatja a versenyt. A Görög Köztársaság a második jogalapja keretében, amelyet az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének a megsértésére és az indokolás hiányára alapít, lényegében annak megállapítását kifogásolja a Törvényszékkel szemben, hogy az ELGA által 2009-ben teljesített kártalanítási kifizetések a kedvezményezettek számára olyan szelektív gazdasági előnyt keletkeztettek, amely torzíthatja a versenyt és a tagállamok közötti kereskedelmet, és ezért e kifizetések állami támogatásoknak minősülnek. Az ebben az időszakban a görög gazdaság által elszenvedett válság rendkívüli helyzete miatt nem tehető ilyen megállapítás. A harmadik jogalap az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdése b) pontjának téves értelmezésén és alkalmazásán, valamint az indokolás hiányán alapszik. A Görög Köztársaság az első részben annak megállapítását kifogásolja a Törvényszékkel szemben, hogy a 2009-ben teljesített vitatott kifizetések nem minősíthetők e rendelkezés alapján a belső piaccal összeegyeztethetőnek, mivel az állami támogatásokra vonatkozó szabályok szigorának enyhítésére vonatkozó, az IKK-ban előírt rendszer nem vonatkozik az elsődleges mezőgazdasági termékeket előállító vállalkozásokra. A Görög Köztársaság azzal érvel, hogy a Törvényszéknek e tekintetben figyelembe kellett volna vennie a fentiekben felidézett válsághelyzetet. A második rész keretében a Görög Köztársaság azt kifogásolja a Törvényszékkel szemben, hogy nem vizsgálta azon érvét, amely szerint a vitatott határozat túlzó volt abban a vonatkozásban, hogy 2011 decemberében elrendelte az ELGA által 2008 és 2009 során folyósított kártalanítási kifizetések visszatéríttetését, jóllehet e válság időközben súlyosbodott.

20. A Bizottság azt kéri a Bíróságtól, hogy utasítsa el a fellebbezést elfogadhatatlanság vagy megalapozatlanság miatt, és a Görög Köztársaságot kötelezze a költségek viselésére.

21. A Bíróság Hivatalához 2014. szeptember 30-án benyújtott keresetlevelével a Görög Köztársaság az EUMSZ 278. cikk és az EUMSZ 279. cikk alapján ideiglenes intézkedés iránti kérelmet terjesztett elő többek között aziránt, hogy a Bíróság a fellebbezés tárgyában történő határozathozatalig függessze fel a megtámadott ítélet végrehajtását. A Bíróság elnökhelyettese ezen ideiglenes intézkedés iránti kérelmet elutasította azzal az indokkal, hogy az nem felel meg a *fumus boni juris* feltételének.¹¹

10 — T-52/12 R, EU:T:2012:447.

11 — Görögország kontra Bizottság végzés, C-431/14 P-R, EU:C:2014:2418.

22. A Görög Köztársaság a Bíróság Hivatalához 2015. március 2-án benyújtott levelében az Európai Unió Bírósága alapokmánya 16. cikkének harmadik bekezdése alapján kérte, hogy a Bíróság nagytanácsban járjon el.

23. A Bíróság a 2015. június 30-i általános értekezletén úgy határozott, hogy az ügyet e rendelkezés alapján a nagytanács elé utalja, az eljárási szabályzat 181. cikkének esetleges alkalmazása céljából. A Bíróság továbbá megállapította, hogy az ügyben nem szükséges tárgyalást tartani, és indítvány ismertetése sem szükséges.

24. A nagytanács azonban az első tanácskozása során megállapította, hogy a fellebbezés harmadik jogalapja első részének az elbírálása indokolja tárgyalás megtartását és indítvány ismertetését. A Bíróság a 2015. szeptember 2-i általános értekezletén következképpen úgy határozott, hogy megnyitja a szóbeli szakaszt, és felhívta a feleket arra, hogy az észrevételeiket az említett részre összpontosítsák.

25. A Görög Köztársaság és a Bizottság a 2015. október 6-án tartott tárgyaláson előadták a szóbeli érveiket.

Elemzés

Előzetes észrevételek

26. Az elemzésemet a harmadik fellebbezési jogalap első részének a vizsgálatára korlátozom. Amint fentebb felidéztem, a Görög Köztársaság érvelésének kizárólag ez a része vezette ugyanis a nagytanácsot arra, hogy a 2015. június 30-i általános értekezleten eredetileg kijelölt irány ellenére azt állapítsa meg, hogy a jelen ügy tárgyalás megtartását és indítvány ismertetését kívánja meg.

27. Fontosnak tartom előjáróban hangsúlyozni azt, hogy a jelen indítvány kizárólag ezen érv elfogadhatóságának és megalapozottságának a vizsgálatára irányul, mely érv lényegében magára az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdése b) pontjának az IKK-ban előírt feltételektől független, közvetlen alkalmazását érintő elvre vonatkozik. E jogi vizsgálat semmilyen módon nem feltételezi az alapul szolgáló gazdasági kérdés vizsgálatát. Következésképpen tartózkodom attól, hogy megerősítem vagy megcáfoljam a görögországi mezőgazdasági szektor 2008 óta felmerült nehézségeit, vagy értékeljem annak mértékét.¹²

A harmadik jogalap első részének vizsgálata

A felek érvei

28. A Görög Köztársaság álláspontja szerint a Törvényszék tévesen mulasztotta el annak megállapítását, hogy az ELGA által 2009-ben teljesített, vitatott kifizetések közvetlenül az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének b) pontja alapján összeegyeztethetőek a belső piaccal. A Görög Köztársaság által ebben az időszakban elszenvedett válság az említett rendelkezés értelmében vett komoly zavart okozott a gazdaságban, ami igazolja a mezőgazdasági szektor vállalkozásainak a Görög Köztársaság részéről nyújtott támogatást. Az, hogy az ilyen támogatások az IKK által előírt, a

12 — Az e nehézségekkel kapcsolatban a tárgyaláson előadott számos további magyarázat a jelen fellebbezés elbírálása szempontjából nem tűnik relevánsnak.

szabályok szigorának enyhítésére vonatkozó rendszerből az IKK 2009 októberében végrehajtott módosítását megelőzően ki voltak zárva, nem releváns. A válság azon kivételes körülményei, amelyek a görög gazdaságot az említett támogatás nyújtásának időpontjában érintették, ugyanis különböztek a világszintű pénzügyi helyzettől, amely e közlemény elfogadását indokolta.

29. A Bizottság érvelése szerint a Görög Köztársaság érvelésének e része elfogadhatatlan. Egyrészt ez a kifogás arra irányul, hogy vitassa a tényeknek a Törvényszék általi értékelését. Másrészt az e tekintetben előterjesztett érvelés késedelmes, mivel a Görög Köztársaság nem bizonyította az elsőfokú eljárásban a válság azon kivételes körülményeit, amelyekre a fellebbezési kérelmében hivatkozik. A Bizottság vitatja továbbá a harmadik jogalap első részének megalapozottságát.

Értékelés

30. A Bizottsággal nem lehet egyetérteni abban a tekintetben, hogy a harmadik jogalap első része elfogadhatatlan.

31. Igaz, hogy az EUMSZ 256. cikk (1) bekezdése és az Európai Unió Bíróságának alapokmánya 58. cikkének első bekezdése szerint a fellebbezés csak jogkérdésekre vonatkozhat. Következésképpen kizárólag a Törvényszéknek van hatásköre a releváns tények megállapítására és értékelésére, valamint a bizonyítékok értékelésére, a tényeknek és bizonyítékoknak az értékelése tehát – feltéve, hogy nem ezek elferdítéséről van szó – nem olyan jogkérdés, amelyet a fellebbezés keretében a Bíróság önmagában felülvizsgálhatna.¹³

32. A harmadik jogalap első része azonban nem azt célozza, hogy a Bíróság újra végrehajtsa a tényeknek a Törvényszék által elvégzett értékelését a Görög Köztársaság által az ezen országot sújtó, 2009-es gazdasági válságra vonatkozóan kifejtett érvelés tekintetében. A Görög Köztársaság a fellebbezésének e vonatkozásában kizárólag olyan téves jogalkalmazásra hivatkozik, amelyet a Törvényszék állítólagosan az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdése b) pontjának értelmezése és alkalmazása tekintetében követett el annak megállapításával, hogy e rendelkezés közvetlenül és az IKK-tól függetlenül nem alkalmazható.

33. A Bizottság azon okfejtését sem találom meggyőzőbbnek, amely szerint ez az érvelés olyan tényekre hivatkozik késedelmesen, amelyeket az első fokon eljáró bíróság előtt nem bizonyítottak.

34. Az elsőfokú eljárás irataiból kitűnik, hogy a Görög Köztársaság, amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 135. pontjában emlékeztetett, a megsemmisítés iránti keresetének alátámasztása céljából egy súlyos, a gazdaságát a 2008-as év végétől sújtó válságra hivatkozott. Ez az érvelés többek között annak a bizonyítására irányult, hogy az ELGA által 2009-ben teljesített, vitatott kifizetéseket az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének b) pontja alapján a közös piaccal összeegyeztethetőnek kellett volna nyilvánítani. Márpedig a Törvényszék a megtámadott ítéletben nem határozott az ebben az időszakban a görög gazdaságban bekövetkezett és az említett rendelkezés értelmében vett komoly zavarnak magáról a fennállásáról. E bíróság a megsemmisítés iránti kereset negyedik jogalapjára adott válaszként lényegében azt állapította meg, hogy a Bizottságot az IKK kötelezte, és ezért az ELGA által 2009-ben teljesített, vitatott kifizetéseket nem kellett közvetlenül az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének b) pontja alapján a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítania.¹⁴ Amint már korábban is megállapítottam,¹⁵ kizárólag ez a jogi érvelés képezi a harmadik fellebbezési jogalap első részének a tárgyát.

13 — Lásd többek között: *Industrias Alen kontra The Clorox Company*, C-422/12 P, EU:C:2014:57, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

14 — A megtámadott ítélet 185–188. pontja, amelyet a jelen indítvány következő pontjában is idézek.

15 — A fenti 32. pont.

35. A jogkérdést illetően először is emlékeztetni kell arra, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 185–188. pontjában a következőket állapította meg:

- „185 A negyedik jogalap keretében előterjesztett érvek tekintetében meg kell állapítani, hogy a Görög Köztársaság állításaival ellentétben a Bizottságnak az [IKK-t] kellett alapul vennie, és nem kellett a Görögországban végbemenő gazdasági válság miatt közvetlenül alkalmaznia az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének b) pontját az ELGA által 2009-ben teljesített kifizetéseknek a belső piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó értékeléshez.
- 186 Az ítélezési gyakorlatból ugyanis az következik, hogy a Bizottság a magatartási szabályok elfogadásával és közzétételével, amelyek által kijelenti, hogy alkalmazni fogja e szabályokat az általuk érintett esetekre, korlátozza magát az említett mérlegelési jogköre gyakorlásában, és nem térhet el e szabályoktól anélkül, hogy ne tenné ki magát annak, hogy egyes esetekben az általános jogelveknek – mint az egyenlő bánásmód és a bizalomvédelem elvének – a megsértése címén felelősségre vonható legyen (lásd: Németország és társai kontra Kronofrance ítélet, [C-75/05 P és C-80/05 P, EU:C:2008:482], 60. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat; [...] Holland Malt kontra Bizottság ítélet, C-464/09 P, [EU:C:2010:733], 46. pont).
- 187 Következésképpen az állami támogatások speciális területén a Bizottság kötve van a saját maga által elfogadott keretszabályokhoz és közleményekhez, amennyiben ezek nem térnek el a Szerződés szabályaitól (lásd: Holland Malt kontra Bizottság ítélet, [C-464/09 P, EU:C:2010:733], 47. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).
- 188 Így el kell utasítani a Görög Köztársaság azon érveit, amelyek szerint a 2008-as év végétől kezdve és a 2009-es évben Görögországban jelentkező gazdasági válság eredményeképpen a görög gazdaság tekintetében bekövetkező komoly zavar miatt a Bizottságnak az ELGA által 2009-ben teljesített, vitatott kifizetéseket közvetlenül az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének b) pontja alapján a közös piaccal összeegyeztethetőnek kellett volna nyilvánítania.”

36. Ezt követően emlékeztetni kell arra a következetes ítélezési gyakorlatra, amely szerint az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének b) pontja szigorúan értelmezendő, mivel az állami támogatásoknak a közös piaccal való összeegyeztethetlenségére vonatkozó általános elvtől való eltérést ír elő.¹⁶

37. Az e rendelkezés hatálya alá tartozó támogatások tehát nem ex lege összeegyeztethetőek a belső piaccal, hanem a Bizottság azokat az említett piaccal összeegyeztethetőnek nyilváníthatja.¹⁷

38. A Bizottság e tekintetben a megtámadott ítélet 161. pontjának a Törvényszék által felidézett állandó ítélezési gyakorlat értelmében széles körű mérlegelési joggal rendelkezik, amelynek gyakorlása gazdasági és szociális szempontok közösségi összefüggésekben történő értékelését feltételezi. A Bíróság – e döntési szabadság gyakorlásának jogszerűségét vizsgálva – nem helyettesítheti a hatáskörrel rendelkező hatóság értékelését saját értékelésével, hanem csak annak vizsgálatára szorítkozhat, hogy az előbbi értékelés során nyilvánvaló hiba vagy hatáskörrel való visszaélés történt-e.¹⁸

39. A jelen ügyben a Görögországban elsődleges mezőgazdasági termékeket előállító vállalkozások számára az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének b) pontja alapján az ELGA által 2009-ben nyújtott támogatások értékelése tekintetében a Bizottság az IKK elfogadásakor körülhatárolta e mérlegelési jogkör gyakorlását. E közlemény ugyanis az eredeti változatában az ilyen támogatásokat kizárta az

16 – Németország kontra Bizottság ítélet, C-301/96, EU:C:2003:509, 106. pont; Freistaat Sachsen és társai kontra Bizottság ítélet, C-57/00 P és C-61/00 P, EU:C:2003:510, 98. pont.

17 – Banco Privado Português és Massa Insolvente do Banco Privado Português ítélet, C-667/13, EU:C:2015:151, 66. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat.

18 – Olaszország kontra Bizottság ítélet, C-66/02, EU:C:2005:768, 135. pont; Portugália kontra Bizottság ítélet, C-88/03, EU:C:2006:511, 99. pont; Unicredito Italiano ítélet, C-148/04, EU:C:2005:774, 71. pont.

állami támogatásokra vonatkozó szabályok szigorának enyhítésére vonatkozó, általa bevezetett rendszer alkalmazási köréből.¹⁹ A tárgyaláson a Bizottság lényegében azt állította, hogy e kizárást igazolják az uniós szinten támogatási intézkedésekben részesülő elsődleges mezőgazdasági termelési ágazat jellegzetességei. A Bizottság szintén a széles mérlegelési jogkörének gyakorlása során döntött úgy a későbbiekben, hogy e tekintetben módosítja az IKK-t annak érdekében, hogy az IKK által nyújtott kedvezményben az elsődleges mezőgazdasági termékeket előállító vállalkozások részére 2009. október 28-tól biztosított támogatások is részesülhessenek bizonyos feltételek mellett. E fejleményt a Bizottság álláspontja szerint a mezőgazdasági termelők hitelhez jutásának fokozódó nehezülése indokolta.

40. Márpedig, amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 187. pontjában jogosan emlékeztetett, az állami támogatások speciális területén a Bizottság kötve van a saját maga által elfogadott keretszabályokhoz és közleményekhez, amennyiben ezek nem térnek el a Szerződés szabályaitól.²⁰

41. Ezenfelül a Görög Köztársaság a fellebbezése harmadik jogalapjának első része keretében nem a a megtámadott ítélet azon részét kívánja vitatni, amelyben a Törvényszék azt a jogellenességi kifogást vizsgálta, amelyet a Görög Köztársaság az IKK 4.2.2 pontja harmadik bekezdésének h) pontját illetően vetett fel, és amelyet arra alapított, hogy az IKK a szabályok szigorának enyhítésére vonatkozó rendszeréből indokolás nélkül zárta ki az elsődleges mezőgazdasági termékek szektorában tevékenykedő vállalkozásokat. A Görög Köztársaság ennek az ítéletnek azt a részét sem kívánja vitatni, amelyben a Törvényszék elutasította azt az érvelését, amely szerint a Bizottság az IKK 2009 októberében végrehajtott módosítását kötelező volt visszaható hatállyal, 2008. december 17-re visszamenően alkalmazni.

42. Következésképpen az az álláspontom, hogy a Bíróságnak a harmadik jogalap első részéről oly módon kell határoznia, hogy a Törvényszék jogosan állapította meg, hogy a Bizottság az ELGA által 2009-ben nyújtott vitatott támogatásokat illetően nem térhet el az IKK-tól, és különösen az IKK által a 4.2.2 pontja harmadik bekezdésének h) pontjában előírt kizárástól anélkül, hogy ne tenné ki magát annak, hogy egyes esetekben az általános jogelveknek – mint az egyenlő bánásmód és a bizalomvédelem elvének – a megsértése címén felelősségre vonható legyen.²¹

43. Az a körülmény, hogy az IKK-t a Görög Köztársaság általi jóváhagyás nélkül fogadták el, e tekintetben – amint azt a feleknek feltett egyik kérdésre válaszolva a tárgyaláson a Bizottság helytállóan hangsúlyozta – irreleváns. Igaz, hogy a Bizottság által az EUMSZ 108. cikk (1) bekezdése alapján a tagállamoknak javasolt iránymutatások az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azon rendszeres és időszakos együttműködés elemét képviselik, amelynek keretében a Bizottság a tagállamokkal együtt folyamatosan vizsgálja a létező támogatási programokat, és számukra olyan hasznos intézkedéseket javasol, amelyeket a belső piac fokozatos fejlődése vagy működése megkövetel.²² Amennyiben e megfelelő intézkedésekre irányuló javaslatokat valamely tagállam elfogadja, azok kötelező hatályúak

19 — Az IKK 4.2.2. pontja harmadik bekezdésének h) pontja. Az ilyen támogatásra továbbra is teljes mértékben alkalmazandó az [EUMSZ 107. cikknek és az EUMSZ 108. cikknek] a mezőgazdasági termékek előállításával foglalkozó kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról és a 70/2001/EK rendelet módosításáról szóló, 2006. december 15-i 1857/2006/EK bizottsági rendelet (HL L 358., 3. o.), amelyre az IKK 17. és 18. lábjegyzete hivatkozik.

20 — Lásd többek között: Németország kontra Bizottság ítélet C-288/96, EU:C:2000:537, 62. pont; Hollandia kontra Bizottság ítélet, C-382/99, EU:C:2002:363, 24. pont; Holland Malt kontra Bizottság ítélet, C-464/09 P, EU:C:2010:733, 47. pont.

21 — Lásd ebben az értelemben: Banco Privado Português és Massa Insolvente do Banco Privado Português ítélet, C-667/13, EU:C:2015:151, 69. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. A Bíróság ebben az ítéletben lényegében megerősíti, hogy a Bizottság az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének megsértése nélkül a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilváníthat egy támogatást önmagában amiatt, hogy az nem felel meg az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzügyi intézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazásáról szóló közleményében (HL C 270., 8. o.) előírt feltételeknek (lásd az ítélet 66–75. pontját).

22 — Lásd többek között: IJssel-Vliet ítélet, C-311/94, EU:C:1996:383, 36. és 37. pont; Németország kontra Bizottság ítélet, C-242/00, EU:C:2002:380, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

lesznek e tagállamra nézve.²³ Ezek az elvek azonban nyilvánvalóan nem alkalmazandóak az olyan közleményre, mint az IKK, amellyel a Bizottság körülhatárolja az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdésének b) pontja alapján rendelkezésére álló széles mérlegelési jogkör gyakorlását, és amely közlemény – hacsak nem tér el a Szerződés szabályaitól – kötelezi a Bizottságot.

Véggövetkeztetések

44. Következésképpen azt javaslom a Bíróságnak, hogy a harmadik jogalap első részét nyilvánvaló megalapozatlanság miatt utasítsa el.

23 — IJssel-Vliet ítélet, C-311/94, EU:C:1996:383, 42. és 43. pont; Bizottság kontra Tanács ítélet, C-111/10, EU:C:2013:785, 51. pont; Bizottság kontra Tanács ítélet, C-117/10, EU:C:2013:786, 63. pont; Bizottság kontra Tanács ítélet, C-118/10, EU:C:2013:787, 55. pont; Bizottság kontra Tanács ítélet, C-121/10, EU:C:2013:784, 52. pont. Lásd továbbá ebben az értelemben: CIRFS és társai kontra Bizottság ítélet, C-313/90, EU:C:1993:111, 35. pont.